

Psykedeelinen profeetta

Katsaus Terence McKennan filosofiaan, postuumiin suosioon ja rooliin psykedeelisen henkisyyden kentällä

Turun yliopisto

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos

Uskontotieteen proseminaariesitelmä

3.4.2012

Joni Koskimaa

72440

Sisällysluettelo

1. Johdanto.....	1
1.1. McKennan lyhyt biografia.....	2
1.2. Aineiston keruu ja arviointi.....	3
1.3. Metodologia ja etiikka.....	5
2. Terence McKennan ajattelun teemoja ja elementtejä.....	5
2.1. Psykedeeliseen kokemukseen liittyviä teemoja.....	6
2.1.1. Psykedeelinen kokemus vs. kulttuuri.....	6
2.1.2. Muuntautuvat konehaltiat hyperavaruudesta.....	8
2.2. Historiaan liittyviä teemoja.....	11
2.2.1. Psykedeelit ja evoluutio.....	12
2.2.2. Arkaainen elpyminen.....	15
2.3. Ajan malliin liittyviä teemoja.....	17
2.3.1 Uutuuden teoria.....	17
2.3.2. Eskatologia ja transsendenttinen kappale ajan lopussa.....	19
3. Internet ja Terence McKennan virtuaalinen kummitus.....	22
4. Lopputulokset ja johtopäätökset.....	25
5. Lähteet.....	27
5.1. Tutkimusaineisto.....	27
5.2. Primaariaineisto.....	28

1. Johdanto

Tässä luvussa alalukuineen käsittelen tutkimukseni metodologiaa, aineistonhankintaa ja -arviointia, sekä tutkimusetiikkaa. Lisäksi esitän lyhyen Terence McKennan elämäkerran.

Tutkimukseni esittelee joitakin McKennan keskeisimmistä ajatuksista, sekä hänen rooliansa modernin psykedeelisen henkisyyden kentällä. McKenna oli laaja-alainen ajattelija, jonka mielenkiinnon kohteita olivat shamanismin lisäksi mm. alkemia ja hermeettinen esoteria, UFO-ilmiöt, jungilainen psykologia, kyberkulttuuri, filosofia ja historia. Pyrin tutkimuksessani tiivistämään McKennan filosofian keskenään yhteenliittyviä teemoja muutamien tarkoin valittujen otsikkojen alle.

Psykedeeliseen henkisyyteen hallusinogeenien lakistatuksen ja länsimaisen valtakulttuurin huumevastaisen ilmapiirin takia varmastikin liittyvästä stigmatisaation vaarasta huolimatta tällä alakulttuurilla on äänenkantajia, joiden joukossa Terence McKenna oli merkittävä. Tätä asemaa kuvannevat hyvin hänen kirjansa *Food of the Gods* -takakannen suositustekstit:

”Jos edes murto-osa McKennan ajatuksista on totta, häntä tullaan jonain päivänä pitämään tietoisuuden Kopernikuksena”, sekä ”Terence McKenna on villi mies, joka luotaa mielen suurten mysteerien syvyyksiä. Hän kysyy isoja kysymyksiä, hän ratsastaa Reunalla. Hän on tutkimusmatkaaja, inhimillisen tajunnan maailmanympärysmatkaaja”. (McKenna 1992, takakansi.)

Ensimmäinen lause viitanee McKennan omien sanojensa mukaan usein esittämään vertaukseen, jonka mukaan psykedeelit ovat psykologialle, mitä teleskoopit olivat 1500-luvun astronomialle. (Levin 1988, 17.)

Veljekset Terence ja Dennis McKenna sukelsivat psykedeelien tutkimukseen niin sanotusti pää edellä, ja näiden tutkimusmatkojen seurauksena psykedeelisen alakulttuurin kentälle lanseerattiin käsitteet kuten ”*sankarillinen annostus*” [en. Heroic Dose], ts. viisi grammaa kuivattuja psilositybiisisieniä (mt., 20), ”*Eschaton -aika-aalto*” [tunnetaan paremmin termillä *Timewave Zero*], ”*hyperavaruus*” muuntuneiden tajunnantilojen ”tapahtumapaikkana”, sekä tietenkin ”*muuntautuvat konehaltiat*” [en. Self-transforming Machine Elves]. Olen pyrkinyt kääntämään nämä termit mahdollisimman hyvin suomen kielelle.

Edellä mainittuja konehaltioita, sekä muita McKennan suurelle yleisölle lanseeraamia ajatuksia erittelen tarkemmin luvussa 2 alalukuineen, jotka käsittelevät McKennan keskeistä filosofiaa.

Luvussa 3 käsittelen hiukan McKennan postuumia suosioita.

Tutkimukseni otsikko ”Psykedeelinen profeetta” ei suinkaan tarkoita, että McKennan asema psykedeelisen henkisyyden kentällä vertautuisi suurten maailmanuskontojen profeettoihin. Nähdäkseni hän vertautuu ennemminkin rock-tähtiin; hänellä on ”faneja” seuraajien sijaan.

Otsikkoni syntyi esitellessäni tutkimusideaani eräälle ystävälleni. Kun kerroin kirjoittavani Terence McKennan filosofiasta, ystäväni kommentoi: ”Terence McKenna on ennemminkin profeetta kuin filosofi”. Tämä huomautus ja McKennan ajattelun eskatologiset teemat saivat minut vaihtamaan otsikkoni nykyiseen muotoonsa. Otsikko sitoutuu myös McKennan lehtihaastatteluun nimeltä *Psychedelic prophet* (Peet & Marcus 1992).

1.1. McKennan lyhyt biografia

Terence McKenna syntyi Paoninassa, Coloradossa (Levin 1988, 16), vuonna 1946 (Terence McKenna Biography). Hänen ensimmäinen kosketuksensa psykedeeliseen alakulttuuriin oli Aldous Huxleyn kirja *Doors of Perception*, jonka hän luki 14-vuotiaana. Kirja innosti hänet tutkimaan shamanismin filosofisia perustuksia, hallusinogeenien käyttöä hengellisessä transformaatiossa, sekä luonnosta peräisin olevien hallusinogeenien vaikutusta kulttuurin kehitykseen. (Levin 1988, 16.)

McKenna kokeili LSD:tä 60-luvulla Berkeleyssä, jolloin hän oli opiskelija-aktivisti sananvapaus- ja sodanvastaisissa liikkeissä. Hän aloitti opintonsa pääaineenaan taidehistoria, mutta osallistui erikoisohjelmaan, jossa eri aikakausien ”kirjallisuuteen, taiteeseen, tieteeseen, matematiikkaan ynnä muuhun” perehdyttiin syvällisesti. Puolivälissä opintojaan McKenna päätyi työskentelemään taidehistorioitsijana Nepalissa. Siellä hän yritti ”integroida psykedeelisen kokemuksen buddhalaiseen malliin”, mikä johti hänet tutkimaan Tiibetin shamanismia. Myöhemmin McKenna päätti opintonsa San Francisco State Universityn luonnonvarojen säilyttämiseen keskittyvässä laitoksessa, ”itse-organisoinutuna shamanismin pääaineopiskelijana”. (mt., 16.)

McKenna päätyi akateemisen uran sijaan toimimaan eräänlaisena tutkimusmatkailijana ja psykedeelien tuottamien tajunnantilojen kartoittajana. Valmistumisensa jälkeen hän matkusti trooppisessa Aasiassa ja Etelä-Amerikassa, tutustuen erityisesti Amazonin altaan shamanismiin ja kansanlääkintään. Hän kirjoitti veljensä Dennis McKennan kanssa kirjat *The Invisible Landscape* ja *Psilocybin: The Magic Mushroom Grower's Guide*. Hän on julkaissut näiden lisäksi teokset *Food of the Gods*, lehtiartikkeli- ja esseekokoelman *The Archaic Revival*, McKennan veljesten Amazonin

seikkailua kuvaavan kirjan *True Hallucinations*, sekä tehnyt yhteistyötä useampien muusikoiden kanssa. (Terence McKenna Biography.) Terence McKenna kuoli 3.4.2000 aivosyöpään (INDEX: Hyperborea).

1.2. Aineiston keruu ja arviointi

Terence McKennan vaikutusta modernin psykedeelisen henkisyyden kentällä on vaikea arvioida tarkasti: laittomiin päihdeaineisiin syystä tai toisesta mieltyneet ryhmittymät tapaavat pysytellä niin sanotusti ”tutkan alla”. Internetistä kaikenlaiset alakulttuurit ovat kuitenkin löytäneet anonyymien viestintäkanavan, ja McKennan ajatukset leviävät postuumisti paitsi hänen kirjojensa kautta, myös internetissä. Tulen käyttämään tutkimuksessani paljon internetin aineistoja vapaamuotoisen internet-etnografian, ns. ”netnografian”, primaarilähteinä. Analysoin lähinnä Terence McKennan omaa verbaalista kerrontaa ja häneen liittyvää lehtiartikkelimateriaalia, mutta jonkin verran myös kirjallisuutta.

McKennan itsensä lisäksi psykedeelisen alakulttuurin ikonisista hahmoista mainittakoon esimerkiksi Timothy Leary. Vähemmän tunnettuja psykedeelien puolestapuhujia ovat esimerkiksi Terence McKennan veli Dennis, sekä Lorenzo Hagerty, jonka juontamat *Notes From The Psychedelic Salon* -podcast-lähetyskset – vastedes lyhyemmin vain podcastit – antavat puheenvuoron monille psykedeelisen alakulttuurin ajattelijoille, ja sisältävät laajan Terence McKenna -aineiston. Paitsi McKennan puhetilaisuuksien nauhotteista, podcastit koostuvat myös Lorenzon omista ajatuksista kunkin puheen tiimoilta, mikä tuo aineistoon lisää syvyyttä.

Terence McKennaa tutkittaessa internet on hedelmällistä maaperää tiedon etsijälle: suurinta osaa häntä koskevasta aineistosta on käytännössä mahdotonta löytää käyttäen perinteistä bibliografista tutkimusinfrastruktuuria, joka koostuu bibliografisista tietokannoista, kirjastokatalogeista ja kaupallisista kirjakauppaslistoista. Chris Mays on kirjastoalan ammattilainen ja McKenna-keräilijä, joka on koonnut erittäin kattavan Terence McKenna -bibliografian. (Mays 2006; Terence McKenna Bibliography.) Linaan seuraavaksi Maysin kokemuksia bibliografian keräämisestä:

Kootessani kahdennenkymmenennen vuosisadan lopun visionäärisen filosofin ja eskatologin bibliografiaa olen joutunut etsimään julkisesti saatavilla olevilta internetsivuilta – näkyvästä, avoimesta verkosta – löytääkseni viitteitä töihin joita perinteinen tutkimusinfrastrukturi ei tuo esille. Näiden viitteiden, ja joskus kokonaisten tekstien ja muun digitaalisen median saatavuus johtuu suurelta osin kiinnostuneiden

harrastelijoiden ahkeruudesta: fanien, hakkereiden, keräilijöiden, itsenäisten tutkijoiden ja yrittäjien. (Mays 2006, 3.)

Mays esittää internetin käyttöä McKennaa tutkittaessa puoltavat statistiset tiedot: 124:stä aikakauslehdessä, jotka sisältävät kaikenkaikkiaan 262 artikkelia McKennaan liittyen, alle puolet olivat luetteloituja. Bibliografiassa tunnistetuista 388 kirjasta, ääninauhasta, videosta, CD:stä ja DVD:stä kahta kolmasosaa ei löydy Amazon.comin tai WorldCatin kautta. Maysin bibliografian lähdeviitteistä 140 artikkelia ja 260 muuta aineistoa olivat sellaisia, joita hän ei olisi voinut löytää käyttäen ulottuvillaan olevaa perinteistä bibliografista tutkimusinfrastruktuuria, vaan sen sijaan hän sai tietää niistä internet-hakujen avulla. (mt., 6-7.)

Yllä esitettyihin lukuihin vedoten argumentoin, että numeerisesti *suurin osa* Terence McKennaa koskevasta aineistosta on tänä päivänä internet-aineistoa – vaikka osa aineistosta onkin julkaistu fyysisen median muodossa – koska vanhat lehtiartikkelit, videotallenteet yms. ovat muuttuneet likimain keräilyharvinaisuuksiksi.

Innokkaat harrastajat noudattavat McKennaan liittyvän keräilymateriaalin suhteen ”riippaa jo postaa” -periaatetta (mt., 5), ts. levittävät kopioita video- ja audiotiedostoista, tai digitoivat vaikkapa lehtiartikkeleita ja jopa litteroivat vanhoja ääninauhvoja, jotka sitten lataavat internetiin muiden saataville. On järkevää olettaa, että vanhat paperiset artikkelit, videotallenteet yms. käyvät entistäkin vaikeammin saataviksi, samalla kun internetin aineisto lisääntyy yllä kuvatun fanitoiminnan seurauksena.

Tutkittaessa McKennaa psykedeelisen henkisyyden kentällä, on syytä käyttää tällä kentällä liikkuvaa primaariaineistoa. Tämän tähden olen päätenyt käyttämään yhtenä keskeisenä aineistonani McKennan yhdessä SpaceTime Continuum -tranceyhtyeen kanssa tekemää live-tallennetta *Alien Dreamtime*. McKennan puheita ovat myös ”samplanneet” artistit, kuten esimerkiksi suosittu Shpongle levyillään *Tales of the Inexpressible* ja *Nothing Lasts... But Nothing Is Lost*, sekä vähemmän tunnettu yhtye Çatal Hüyük, mutta en käytä näitä äänilevyjä, koska niiden McKenna-puheet ovat katkelmallisia lainauksia, kun taas *Alien Dreamtime* on ehyt, McKennan itsensä ideoima kokonaisuus, jossa hän tiivistää muutamia ajattelunsa keskeisistä teemoista.

Tieteellisiä artikkeleita McKennan ajattelusta on tehty vähän: Turun yliopiston Volter-tietokannan avulla löysin yhden artikkelin, joka saattaa hyvinkin olla ainut (ks. Hanegraaff 2009).

1.3. Metodologia ja etiikka

Internetin McKennaan liittyvän aineiston määrä on valtava. Esimerkiksi pelkästään YouTuben McKennaArchive -käyttäjän kanavalle on ladattu tätä kirjoittaessa 391 videota, joiden pituus vaihtelee muutaman minuutin pätkistä yli kuuden tunnin pituisiin. Onnekseni olen jo vuosien ajan seurannut mm. Lorenzon podcasteja ja tutustunut internetin ”McKennaliaan” [Maysin termi], ts. McKenna-aineistoon.

Tutkittaessa nimeltä mainitun ihmisen ajatuksia, on tärkeää antaa niistä oikeellinen kuva. Kokonaisuutta hyvin edustavien aineistojen poimiminen suuren tietomäärän joukosta voidaan tehdä vasta alustavan aineistoon perehtymisen jälkeen – satunnainen valinta tuskin tuottaisi eheää kokonaiskuvaa. Ennen tutkimukseni aloittamista olen käynyt läpi kaikki McKennan tallenteita sisältävät Lorenzon podcastit, sekä YouTuben McKennaArchiven aineistosta valtaosan. Tämän alustavan etnografisen havainnoinnin pohjalta pyrin esittämään McKennan ajattelun keskeisiä teemoja niiden laajemmassa kontekstissa irrallisiksi jäävien poimintojen sijaan. Koska McKennan puhetilaisuudet rönsyilevät lukemattomien aihealueiden välillä, käytän mm. lehtiartikkeleita aineistoni tematisointiin.

En pyri McKennan ajatusten kehityksen kronologiseen seuraamiseen, vaan sen sijaan esittelen muutamia McKennan ajattelun keskeisiä teemoja ja elementtejä, jotka sivuavat jollain tapaa psykedeelistä henkisyttä. Näin muodostettu kuva on ehkä osin anakronistinen, mutta tämä ei nähdäkseni haittaa McKennan filosofian esittelyä, sillä podcast-aineistoni valossa hän esitti lukemattomia vaihtoehtoisia, ja monesti tietten tahtoenkin ristiriitaisia näkemyksiä teorioistaan ja ajatuksistaan. Tätä ja McKennan suhtautumista totuuden käsitteeseen käsitteelen hieman tarkemmin kappaleessa 2.1.1.

Käytän tutkimuksessani myös internetin tutkimusvälineenä tarjoamia työkaluja, kuten Google-hakutilastoja.

2. Terence McKennan ajattelun teemoja ja elementtejä

Tämä luku käsittelee eräitä Terence McKennan filosofian keskeisiä elementtejä. Se on jaettu eri teemoja kuvaaviin alalukuihin. McKennan ajattelusta on mahdotonta esittää näin suppean tutkimuksen puitteissa kattavaa analyysiä, vaan sen sijaan tarjoan katsauksen joihinkin hänen

filosofiansa keskeisistä elementeistä. Tällaisia ovat podcast-aineistojeni valossa mm. DMT-hyperavaruuden ”muuntautuvat konehaltiat”, ”uutuuden teoria”, ”transsendenttinen kappale ajan lopussa”, psykedeelien rooli ihmisen evoluutiossa, sekä ”arkaainen elpyminen”. Tarkastelen pikaisesti myös McKennan kulttuurikriittisiä ajatuksia.

Olen jakanut käsittelemäni teemat kolmeen kategoriaan: psykedeeliseen kokemukseen liittyvät, historiaan liittyvät, sekä ajan malliin liittyvät.

2.1. Psykedeeliseen kokemukseen liittyviä teemoja

Tässä luvussa käsittelen McKennan ajattelun psykedeeliseen kokemukseen liittyviä teemoja: mikä hänen ajattelussaan on tämän kokemuksen funktio, ja miten se vertautuu muihin kokemuksiin ja kulttuuriin yleensä. Aivan erityisesti käsittelen McKennan dimetyylitryptamiini-hallusinogeenista esittämiä spekulaatioita.

2.1.1. Psykedeelinen kokemus vs. kulttuuri

Podcast-aineistoni parissa tekemäni taustatyön perusteella eräs keskeinen, toistuva teema McKennan ajattelussa on suoran kokemuksen tärkeys. Kulttuurit ovat McKennan mukaan antiteettisessä asemassa suoraan kokemukseen verrattuna: hänen mukaansa kulttuuri – mikä tahansa kulttuuri – kiistää henkilökohtaisen kokemuksen merkityksen (Podcast 295, 7:09-8:16).

McKennan näkemys suoran kokemuksen tuottaman informaation tärkeydestä sitoutuu nähdäkseni esimerkiksi Paul Heelasin esittämään näkemykseen, että eräitä New Age -liikehdinnän määrittävistä tekijöistä ovat karismaattisten auktoriteettien vastustaminen ja uskomusten ankkuroiminen auktoriteettien sijaan henkilökohtaiseen kokemukseen. Joskus New Age -ajattelulle on tyypillistä *uskomisen* itsensä vastustaminen. (Heelas, 205-6.) Tässä mielessä McKenna sopii hyvin New Age -ajattelijoiden joukkoon. McKennan oma näkemys New Age -liikehdinnästä oli kuitenkin melko kyyninen:

Tavallaan, näen koko New Agen psykedeelisen kokemuksen pakenemisena. Ihmiset tekevät mitä tahansa muuta kuin ottavat psykedeelistä ainetta. [...] Koska he vaistomaisesti aistivat, että psykedeelinen kokemus on todellinen. Se pistää likoon sinut itsesi. Se ei ole viiden tunnin rummutussessio [...]. (Levin 1988, 18.)

McKennen näkemyksen mukaan esimerkiksi New Age ja ekologinen liike yrittävät välittää planetaarisia arvoja, jotka ovat humaaneja ja ekologisesti sensitiivisiä. Nämä liikkeet ovat kuitenkin McKennen mielestä ongelmallisia, koska: "[...] nämä liikkeet politisoivat kaiken välittömästi, muuttavat kaiken agendoiksi, muuttavat opposition viholliseksi, ja sitten ryhtyvät vanhanaikaiseen kädellisten politiikkaan, joka on johtanut meidät tähän umpikujaan." (mp.)

Haastattelija kysyy McKennalta tarkentavana kysymyksenä, tarkoittaako hän patriarkaalista politiikkaa. McKenna vastaa tarkoittavansa patriarkaalista politiikkaa, propagandan politiikkaa, rahan politiikkaa ja toivottomuuden politiikkaa. (mp.) Tällainen vuolas tapa ilmaista asioita on podcast-aineistoni valossa erittäin tyypillistä McKennen retoriikkaa.

McKennen esittämä näkemys on, että "ideologia ei ole ystävämme". Hän vastustaa ajatusta, että lopullisia vastauksia ihmiskuntaa askarruttaviin kysymyksiin tarvitsisi, tai edes voitaisiin antaa. McKennen mukaan kaikki ideologiat ovat väärässä. Hänen mukaansa ei ole syytä olettaa, että sekaruokaisilla apinoilla voisi olla, tai edes pitäisi olla, kyky ymmärtää todellisuutta. (Terence McKenna: Culture & Ideology Are Not Your Friends – 1/7, 5:53-7:25.) Tällainen asenne ontologisiin kysymyksiin tulee podcast-aineiston parissa tekemäni taustatyön valossa esille McKennen ajattelussa yleensäkin; hän on vain yhtä mieltä tuskin mistään asiasta.

Mikä sitten McKennen mielestä oli ns. "valtavirtakulttuurin" ja psykedeelisen kokemuksen suhde? McKennen mukaan länsimainen kulttuuri käyttää tarkoin valittuja päihdeaineita, jotka sopivat materialistisen yhteiskunnan tarpeisiin, ja tällaisia ovat hänen mukaansa tupakka, sokeri, kofeiini, punainen liha ja alkoholi. (Podcast 295, 19:51-20:53.)

Psykedeelit sen sijaan ovat McKennen ajattelussa antiteettisiä länsimaisen yhteiskunnan arvomaailmalle. Hän perustelee psykedeelien tarpeellisuutta mm. seuraavalla tavalla:

[...] mitä tarvitsemme, on uusi myytti. Mitä tarvitsemme, on uusi tositarina, joka kertoo minne olemme matkalla universumissa. Ja se tositarina on, että ego on patologian tuote, ja että kun psilositybiini on säännöllisesti osa inhimillistä kokemusta, ego vaimentuu. Ja egon vaimentuminen tarkoittaa häviötä dominaattoreille, materialisteille, tuotekaupustelijoille.

Psykedeelit palauttavat meidät Itsen sisäisen arvon äärelle, välittömän kokemuksen tärkeyden äärelle. Ja kukaan ei voi myydä sitä sinulle, ja kukaan ei voi ostaa sitä sinulta, joten dominaattorikulttuuri ei ole kiinnostunut välittömän kokemuksen läsnäolosta. Mutta se pitää yhteisön koossa.

[...] kun murtaudumme vapaaksi tieteen typeristä myyteistä ja markkinapaikan infantiileista pakkomielteistä, mitä löydämme psykedeelisen kokemuksen kautta, on että ihmisruumiissa [...] on kauneuden Niagaraita, muukalaista kauneutta, muukalaisia ulottuvuuksia, jotka ovat osa Itseä. Elämän rikkain osa. Mielestäni hautaan meneminen ilman psykedeelistä kokemusta on kuin hautaan meneminen ilman seksiä. Se tarkoittaa, ettet koskaan saanut selville, mistä siinä kaikessa oli kyse.

(Terence McKenna & SpaceTime Continuum, 7:14-9:34.)

Tämän kaltaiset lausunnot tekevät nähdäkseni McKennasta eräänlaisen psykedeelisen henkisyiden apologeetin, joka argumentoi psykedeelisen henkisyiden oikeutuksen perusteita. Samalla hän on Itsen ja välittömän kokemuksen arvoja korostaessaan tyypillinen New Age -ajattelija.

McKennon apologeetin keskiössä on kuitenkin muun New Age -kuvaston sijaan nimenomaisesti psykedeelinen kokemus. Hänen näkemyksensä mukaan ilman tätä kokemusta vaellamme ”puppuideologian aavikolla”, mutta sen kanssa ”Itsen kompassi [en. Compass of The Self] voidaan asettaa”. (mt., 10:53-11:40.)

2.1.2. Muuntautuvat konehaltiat hyperavaruudesta

McKennon lanseeraamat ”muuntautuvat konehaltiat” vaikuttavat olevan toisesta ulottuvuudesta kotoisin olevia olentoja, jotka voi kohdata dimetyylitryptamiinin [jatkossa lyhyemmin DMT], vaikutuksen alaisena. McKenna mainitsee konehaltiat Levinin artikkelissa:

”Tavattomin asia DMT-kokemuksessa on se, että näet *entiteettejä*. Kohtaat olentoja, joita olen kuvannut muuntautuviksi konehaltioiksi. Ne ovat ilmiselvästi, itse asiassa, perusta ajatuksen haltioista taustalla, ja ne ovat toisen ulottuvuuden asukkaita. Ne yrittävät opettaa jotakin. No, ellen ole täysin hullu, tämä on suuri uutinen.” (Levin, 18.)

Mitä voidaan sanoa näiden olentojen ja DMT-ulottuvuuden luonteesta? Näihin kysymyksiin löytyy vastauksia vaikkapa McKennon ja SpaceTime Continuumin live-taltioinnilta *Alien Dreamtime*, joka oli oma ensikosketukseni McKennon ajatuksiin kymmenisen vuotta sitten. 90-luvun alun trancemusiikkia, visuaalisia tehosteita ja McKennon puheita yhdistävässä performanssissa McKenna kuvaa ensimmäistä DMT-kokemustaan:

Siellä oli jotakin, mikä muistutti kukkaa, kuin oranssinkeltainen krysanteemi, joka ikään kuin pyöri [...] ja sitten, oli kuin minua olisi työnnetty takaa ja putosin krysanteemin

läpi toiseen paikkaan, joka ei näyttänyt mielentilalta, se näytti toiselta paikalta.

Ja mitä tässä paikassa tapahtui – kattoon tyylijaisesti sijoitellun, epäsuoran valaistuksen ja kupolin seinillä ryömivien geometrinen hallusinaatioiden lisäksi [...] oli, että siellä oli paljon, ah, olentoja. Paljon, mitä kutsun muuntautuviksi konehaltioiksi. Ikään kuin jalokivin koristeltuja koripalloja, kaikki pompottamassa minua kohti. Ja jos niillä olisi ollut kasvot, ne olisivat virnistelleet, mutta niillä ei ollut kasvoja. Ja ne vakuuttivat rakastavansa minua ja kertoivat, ettei tule ällistyä – ettei saa antaa periksi ihmetykselle.

[...] ne tekivät kappaleita, jotka syntyivät olevaisiksi laulamalla. Kappaleita, jotka näyttivät Fabergé-munilta Marsista muotoilemassa itseään mandealaisten aakkosrakenteiden avulla. Ne näyttivät lingvistisen intentionaalisuuden tiivistymältä, joka oli läpikäynyt jonkinlaisen hyperdimensionaalisen muunnoksen kolmiulotteiseen avaruuteen.

Ja nämä pienet koneet tarjosivat itseään minulle. Ja niitä katsoessani oivalsin, että jos voisin tuoda *edes yhden* näistä pikku-vekkimista takaisin, mikään ei koskaan olisi enää aivan ennallaan. Ja mietin: missä olen, ja mitä on meneillään.

(Terence McKenna & SpaceTime Continuum 1993, 17:30-21:06.)

McKenna käyttämä rikas kieli ja humoristiset kielikuvat tulevat esiin lainauksestani – häntä onkin kutsuttu esimerkiksi bardiksi (esim. Podcast 295). McKenna oli sanataiteilija, jonka verbaaliakrobatia välittää runollisia, omituisia ja usein humoristisia mielikuvia.

Lainaamani kohta selventää jonkin verran myös konehaltioiden luonnetta: nämä ovat kummallisia, jollain tapaa mekaanisilta vaikuttavia eläviä olentoja, jotka tekevät ”Fabergé-munia Marsista” – jonkinlaisia kielellisen tarkoituksen ilmentymiä. Kuvaus antaa myös osviittaa DMT-ulottuvuuden luonteesta, sellaisena kuin McKenna sitä kuvailee: kyseessä on ”kupoli” [en. Dome], jonka seinillä ryömii geometrisia hallusinaatioita. Krysanteemimäinen näky kokemuksen alussa on ikään kuin eräänlainen portti, jonka läpi tietoisuus kulkee tähän toiseen ulottuvuuteen.

Seuraavaksi McKenna pohtii mahdollisia selityksiä hämmästyttävälle tilanteelleen:

Ja mieleeni tuli, että näiden täytyy olla holograafisia viraaliprojektioita autonomisesta jatkumosta, joka jostain syystä leikkasi omaani. Ja sitten ajattelin, että elegantimpi selitys olisi hyväksyä [kokemus] täydestä, ja oivaltaa että olin murtautunut sielujen ekologiaan, ja että jotenkin olin päässyt kurkistamaan tuonpuoleiseen. Jotenkin olin saamassa selville sen, minkä hilpeästi oletamme olevan mahdotonta selvittää... mutta minusta tuntui, että olin saamassa selville. [...] ja sitten en muista miltä se tuntui, sillä nämä pienet muuntautuvat vintiöt keskeyttivät minut ja sanoivat: ”Älä ajattele sitä. Älä ajattele keitä me olemme – ajattele tekeväsi, mitä teemme. Tee se! Tee se nyt. Tee se!”

(Terence McKenna & SpaceTime Continuum 1993, 21:06-22:41.)

Kuten jo aiemmin mainittiin, McKennan konehaltiat tahtovat opettaa jotain, ja DMT-kokemuksen kuvaus jatkuukin tällaisen ”oppitunnin” merkeissä:

Mitä ne tarkoittivat, oli: käytä ääntäsi esineen tekemiseen. Ja kun ymmärsin, tunsin kuplan ikään kuin kasvavan sisälläni. Ja katsoin näiden pienten haltiavintiöiden hyppivän sisään ja ulos rintakehästäni; ne tekevät mielellään niin vakuuttaakseen sinut. [...] ja tunsin sisälläni nousevan kielen, joka oli irroitettu englannista, ja aloin puhua, näin: ”Ii-uo-deggemehuaquapxipiping! [...]” (mt., 22:41-24:35.)

Lainaukseni lopussa olevan ääntelyn tarkka litteraatio on mahdotonta, ja yllä esittämäni ”sanamuoto” onkin korkeintaankin suuntaa-antava ja olen litteroinut pelkästään ääntelyn alkua. Kyseessä on eräänlainen McKennan ”party trick”, ja liki minuutin ajan hän tuottaa mitä erilaisimmin äänenpainoin ja -sävyin glossolaliaa, ts. kielilläpuhumista. Tämän jälkeen hän toteaa, tyypillisen humoristisesti: ”Tai jotakin sinnepäin.” Yleisö puhkeaa nauruun ja osoittaa kannustushuudoin ja aplodein suosiotaan.

McKennan ja SpaceTime Continuumin esitys voidaan mielestäni psykedeelisen henkisyyden kontekstissa nähdä eräänlaisena live-rituaalina, jonka funktio on psykedeelisen kokemuksen re-enaktaatio trance-musiikin, puheen ja ”näkyjen”, ts. visuaalisten tehosteiden ja valoshown avulla. McKennan puhe toimii tässä kontekstissa eräänlaisena kommentaarina psykedeelisestä kokemuksesta ja sen merkityksestä, mutta kyseessä ei ole vakavamielinen saarna, vaan ennen kaikkea performanssi – mikä tulee ilmi vaikkapa vuorovaikutuksesta yleisön kanssa. Huudahdukset, nauru ja aplodit säestävät ja kannustavat McKennaa siinä missä SpaceTime Continuumin musiikkikin.

Kielilläpuhumisen päätyttyä McKenna syventyy pohtimaan psykedeelisen kokemuksen merkitystä ja funktiota. Hän miettii, mitä DMT-kokemuksen aikana tuotetut äänteet tarkoittivat, ja miksi ne tuntuivat niin hyvältä, jos ne eivät tarkoittaneet mitään. Hän toteaa päätyneensä pitkällisen pohdinnan päätteeksi lopputulokseen, että tarkoitus ja kieli ovat eri asioita, ja että psykedeelisessä kokemuksessa koettu ”muukalainen ääni” tahtoo paljastaa todellisuuden syntaktisen luonteen. Hän toteaa: ”Jos tiedät sanat, joista maailma on tehty, voit tehdä siitä mitä tahdot.” Yleisön suosionosoitusten kannustamana McKenna tuottaa taas noin puolen minuutin verran glossolaliaa. (mt., 22:41-26:22.)

McKennon ajatus sanojen mahdista on nähdäkseni sidoksissa vaikkapa suomalaisen tietäjäperinteen runomuotoisiin syntyloitsuihin, joiden ajatuksena on, että sairaus voidaan parantaa mikäli tuntee sen ”synnyn”, so. eräänlaisen mytologisen alkuperän (Siikala 2002, 86).

Termi ”muukalainen ääni” sen sijaan viestii nähdäkseni psykedeelisen kokemuksen subjektiivisesta vierauden tai yliaistillisuuden tunnusta, joka on kyllin voimakas, että se sai McKennon spekuloidaan DMT:n olevan mahdollisesti portti toiseen ulottuvuuteen. McKennon kuvaus päättyy puheeseen, jossa hän tuo esiin näkemyksensä DMT-kokemuksesta eräänlaisena kurkistuksena tuonpuoleiseen, jonka avulla elämää voi navigoida:

[...] jos olet koskaan ottanut [DMT:a], edes kerran, voit nähdä tämän unen, ja tässä unessa joku vetää esiin pienen lasipiipun, ja sitten se tapahtuu [...] aivan kuin oikea [DMT-kokemus]. Koska jossain jokaisen meistä sisällä on nappula, joka antaa sinulle kurkistuksen tuonpuoleiseen. Ja se on nappula, joka asettaa uudelleen kompassin, joka kertoo sinulle minne haluat purjehtia. Lykkyä tykö! (Terence McKenna & SpaceTime Continuum 1993, 26:32-27:33.)

Tällainen ns. ”flashback” -kokemus unen sisällä viestii mahdollisuudesta, että ihmiselimistön endogeenisesti tuottama DMT voisi liittyä jollain tapaa unennäköön. Endogeenisen DMT:n mahdollisesta roolista ihmisen kognitiossa ja neurofysiologiassa ei kuitenkaan ole tieteellisen tutkimuksen piirissä vielä saatu selville paljoakaan. Tätä mahdollista liittymäkohtaa unien ja psykedeelisen kokemuksen välillä tutkittaneen tarkemmin vielä tulevaisuudessa.

Joitakin hypoteeseja DMT:n toiminnasta on kuitenkin esittänyt esimerkiksi Rick Strassman kirjassaan *DMT – The Spirit Molecule*, jossa hän esittää ajatuksen, että sisäsyntyinen DMT voisi selittää esimerkiksi mystisiä, kuolemanläheisyys- ja abduktiokokemuksia (Strassman 2001, 154). Hypoteesinsa tueksi hän esittelee tutkimiansa vapaaehtoisten koehenkilöiden kuvauksia DMT-kokemuksista, jotka tallennettiin kun heille oli annosteltu suonensisäistä DMT:a (mt., 153-263). Strassmanin esittämistä DMT-kokemuksen kuvauksista monissa kokija kohtaa jonkinlaisia olentoja, joten tämä on ainakin jossain määrin DMT:lle tyypillinen vaikutus.

2.2. Historiaan liittyviä teemoja

Tässä luvussa käsittelen McKennon ajattelun historiaan liittyviä teemoja: ajatusta psilosybiinistä eräänlaisena ihmislajin (kulttuuri)evoluution katalyyttinä, ajatusta esihistoriallisena aikana

vallinneesta sienikultista eräänlaisena arkaaisena paratiisina, sekä ajatusta tämän paratiisin paluusta nykyaikana.

2.2.1. Psykedeelit ja evoluutio

McKenna on tunnettu teoriastaan, joka käsittelee psykedeelisiä aineita – ja aivan erityisesti psilosybiinipitoisia sieniä – eräänlaisina ihmisen (kulttuuri)evoluution katalyytteinä. McKenna on käsitellyt teoriaansa, jota nimitän ”huumattu apina -hypoteesiksi” [en. Stoned Ape Hypothesis] tarkemmin kirjassaan *Food of the Gods*. Käsitelen seuraavaksi ajatuksen taustoja lehtiartikkeliaineistoni valossa:

McKenna esittää, että simpanssien ja Afrikan alkuperäiskansojen käyttämien tiettyjen *Aspilia*-suvun kasvien lehtien – jotka sisältävät tehokasta, antibakteerista ainetta – tapaan jotkut hallusinogeenit voisivat tarjota adaptiivisen edun ihmisryhmille, jotka ottavat nämä aineet ruokavalioonsa. Siinä missä edellä mainittujen Aspilioiden lehdet toimivat immuunijärjestelmän katalyytteina, psykedeelit katalysoivat McKennan mukaan tietoisuutta. Tietoisuus puolestaan on McKennan mukaan ikään kuin äärimmäisen nonspesifinen immuunivaste, joka voi tarjota rajattomasti adaptiivista etua lajille, jossa se majoilee. (McKenna 1988, 51.)

Ihminen on McKennan mukaan muuttunut fyysikaalisesti vähän viimeisen miljoonan vuoden aikana, mutta tietoisuuden, kulttuurien ja sosiaalisten instituutioiden määrä on kasvanut räjähdysmäisesti. McKennan näkemyksen mukaan modernit evoluutiobiologit ovat vaikeuksissa ilmiön selittämisessä, eikä suurin osa edes yritä selitystä. McKenna esittää ihmisen evoluutioon vaikuttaneen hallusinogeenien kanssa muodostetun ”feedback-silmukan”. Hän mainitsee Gordon Wassonin esittäneen samankaltaisen, vaikkakin konservatiivisemmän näkemyksen teoksessaan *Soma: Divine Mushroom of Immortality*, joskaan Wasson ei McKennan mukaan kommentoi ihmisyyden syntyä varhaisemmista kädellisistä, vaan spekuloi hallusinogeenisten sienten aiheuttaneen uskonnon synnyn. (mt., 51-52.)

McKenna mainitsee Mircea Eliaden pitäneen ”narkoottista” shamanismia dekadenttina shamanismin muotona, mutta kertoo itse olevansa Wassonin tapaan päinvastaista mieltä: myöhempää, dekadenttia vaihetta shamanismin kehityksessä kuvaavat juuri esimerkiksi elaboroidut rituaalit ja nojaaminen patologiaan persoonallisuuksiin. McKennan mukaan jo pelkästään termin ”narkoottinen” käyttö psykedeelisen shamanismin yhteydessä viestii Eliaden botanisesta ja

farmakologisesta naiiviudesta. McKennan mukaan shamanismi, joka ei hyödynnä hallusinogeenia, on hyvää vauhtia muuttumassa pelkästään uskonnoksi. (mt., 52.)

”Pelkästään uskonnon” ajatus viestii McKennan suhtautumisesta ritualisoituun uskontoon verrattuna psykedeeliseen shamanismiin: rituaalit ovat vain korvikkeita todellisille, toimiville sakramenteille, eli psykedeelille, shamanististen tekniikoiden ”työkaluina”. Psykedeelit toimivat *kenen tahansa* käytössä, kun taas ei-psykedeeliset shamanismin muodot joutuvat nojaamaan *patologisiin persoonallisuuksiin*.

Mikä sitten on McKennan mielestä psykedeelisen shamanismin funktio? Tähän kysymykseen hän on eri yhteyksissä vastannut useammallakin tavalla, mutta liittyen huumattu apina -hypoteesiin, hän esittää ajatuksen sieni-ihmis-symbioosista:

McKenna spekuloi hallusinogeenien mahdollisesti toimivan eksoferomoneina, ts. kemikaaleina, jotka on tarkoitettu lajienväliseen kommunikaatioon, jolloin dynaaminen, symbioottinen suhde kädellisten ja hallusinogeenisten kasvien välillä on itse asiassa tiedonsiirtoa lajista toiseen. Kädellinen saa sienien avulla yhteyden ”*transsendenttiseen Toiseen*” [en. Transcendent Other], ja sieni puolestaan hyötyy ihmisten alkaessa domestikoida aiemmin villiä karjaa; monet psilositybiinipitoiset sienet ovat ”koprofiilisiä” eli kasvavat lannassa. (mt., 52-53.)

McKennan mukaan Sahara oli huomattavasti märempi vielä neljä-viisi vuosituhatta takaperin, ja roomalainen historioitsija Plinius [McKenna viittanee Plinius vanhempaan, teoksen *Naturalis historia* kirjoittajaan] käytti pohjoisesta Afrikasta termiä ”Rooman leipäkori”. Kuluneen 150 000 vuoden aikana Sahara on kuivunut, muuttuen ensin subtrooppisesta metsästä ruohomaaksi, ja vasta viimeaikoina aavikoksi. Koska ruohomaalla kasvaa huomattavasti vähemmän kasvilajeja kuin metsissä, ruohomaan lajeja testattaisiin McKennan mukaan helpommin potentiaalisena ruokana. (mt., 53.)

Tiivistääkseni McKennan hypoteesin taustoja, elinympäristössä tapahtuneet muutokset, kuten ilmaston kuivuminen ja metsän muuttuminen ruohikoksi, ajoivat ihmisen kokeilemaan uusia ruohomaan ruokalajeja ja siten kohtaamaan psilositybiinisienet.

Pystyssä kävelevien kädellisten kulttuurievoluution seuraava vaihe oli McKennan mukaan karjan kesyttäminen, jonka seurauksena ihmis-sieni -suhde syveni. Todisteita tälle McKenna esittää löytyvän esimerkiksi Tassilin ylätasangolta, josta on löytynyt luolamaalauksia aina neoliittiselta kaudelta niinkin viimeaikaisiin, kuin kahden vuosituhannen takaisiin. McKenna viittaa H. Lhoten ja J. Lajouxin tutkimuksiin Tassilin maalauksista ja toteaa maalauksissa kuvattavan ensimmäistä

kertaa shamaaneja lukuisten laiduntavien eläinten, ja aivan erityisesti karjan, kanssa. Käsissään sieniä pitelevien, tanssivien shamaanien vartaloista kasvaa sieniä. (mt., 54.)

McKennan mukaan 30 000 - 5 000 vuotta sitten Tassilin maalausten tekijät levittäytyivät pois Afrikasta ja veivät pastoraalisen elintapansa mukanaan. Nämä paimentolaiset levittäytyivät maasiltaa pitkin ”hedelmälliseen puolikuuhun” [alue, joka käsittää kutakuinkin Mesopotamian alueen Persianlahdelta Välimerelle, sekä Niilin pohjoispään] ja myöhemmin vähä-Aasiaan, jossa he olivat vakiintuneet viimeistään 12 000 vuotta sitten. Näillä pastoraalisilla kansoilla oli McKennan mukaan karjan ja Suuren Jumalattaren kultit, joista McKenna sanoo löytyvän todisteita eteläisestä Anatoliasta, erityisesti Catal Hüyükin asutuksesta, jossa on tehty runsaasti kaivauksia, ja joka on ajoitettu kahdeksan-yhdeksän vuosituhannen takaiseksi. (mp.)

Huumattu apina -hypoteesin historialliset todisteet pohjautuvat siis esimerkiksi edellä mainittuihin arkeologisiin seikkoihin. Sen sijaan McKennan perustelut juuri psilosybiinisten tarjoamista adaptiivisista eduista ihmisen (kulttuuri)evoluutiossa voidaan tiivistää kolmeen kohtaan, jotka ovat McKennan teoksen *Food of the Gods* mukaan seuraavat:

1. McKenna esittää Roland Fischerin 1960-luvulla tekemään psilosybiinitutkimukseen vedoten, että pienet annokset psilosybiiniä parantavat tarkkanäköisyyttä, ja siten sienet tarjoavat adaptiivisen edun psilosybiiniä käyttämättömiin ryhmiin verrattuna. (McKenna 1992, 24-25.)
2. Hieman suurempi annos psilosybiiniä aiheuttaa seksuaalista kiihottumista, sillä psilosybiini on keskushermostoa stimuloiva aine, ja siten sienten käyttö suosii runsaampaa pariutumista ja lisääntymistä. McKenna spekuloi yhteisöjen taipumuksen ohjata seksuaalikäyttäytymistä johtaneen sienien saatavuuteen ja kuun sykleihin liittyviin rituaaleihin ja siten varhaisiin uskontoelämän muotoihin. (mt., 26.)
3. Vielä suuremman psilosybiiniannoksen tuottama ”täysimittainen” shamanistinen ekstaasi sen sijaan on McKennan mukaan vielä tänä päivänä samanlainen rajoja rikkova mysteeri, kuin mitä se oli sieniä syöville esivanhemmillemmekin. Hallusinogeenien avulla tuotettu shamanistinen ekstaasi on McKennan mukaan omiaan tuottamaan heimojen parissa orgiastista seksuaalisuutta, joka lisää geenien sekoittumista, suurempaa syntyvyyttä ja yhteisöllistä vastuunkantoa ryhmän jälkikasvusta. (mp.)

Edellä esitettyjen kohtien lisäksi psilosybiini McKennan mukaan katalysoi kielellistä toimintaa, sillä sienipäihtymykselle ovat tyypillisiä spontaanit runouden ja muun kielellisen aktiviteetin

purkaukset. Nämä ovat McKennan mukaan synnyttäneet psilosybiinisiä käyttävien kulttuurien parissa ajatuksen henkitohtoreiden ja yliluonnollisten liittolaisten kanssa kommunikoinnista. McKennan mukaan kuitenkin juuri kielen jatkuva kehitys ympäristössä, jossa sienet kävivät vaikeammin saataviksi, ruokki kasvavaa egoa, joka oli aiemmin pysynyt kurissa ”transsendenttisen Toiseuden” vaikutuksesta. Ego on McKennan näkemyksen mukaan länsimaisen sivilisaation tuhoisan kehityksen ajava voima. (mt., 53.)

Näkemyks transsendenttisen Toiseuden kohtaamisesta vertautuu psykedeelisen henkisyuden kentällä enemmän tai vähemmän yleiseen tapaan nimittää hallusinogeeniä ”enteogeeniksi”, ts. eräänlaisiksi sakramenteiksi, joilla saavutetaan yhteys sisäiseen jumaluuteen. (ks. Definition for entheogen).

Huumattu apina -hypoteesi voidaan nähdäkseni tiivistää sanomalla, että säännöllinen annos psilosybiiniä toimi arkaaisena aikana eräänlaisena rokotteenä egon (liika)kasvua vastaan, ja että ilman säännöllistä rokotetta egon kasvu on johtanut tuhoisiin seurauksiin. Tämän egon kasvua ehkäisevän rokotteen eräänlaisena sivuvaikutuksena oli varhaisen kulttuurin ja kielen kehitys.

McKennan mukaan hän allekirjoittaa Riane Eislerin teoksessaan *The Chalice and The Blade* esittämän ajatuksen kahdesta kilpailevasta sosiaalisen järjestyksen mallista: ”dominaattorimallista” [en. Dominator Model], joka kilpailee ”kumppanuusmallin” [en. Partnership Model] kanssa. Patriarkaalinen, hierarkkinen, materialistinen dominaattorimalli on alistanut kumppanuusmallin. McKennan spekuloidun arkaaisen sienikultin sosiaalinen malli oli kumppanuusmalli, jonka dominaattorimalli myöhemmin syrjäytti. Selitys dominaattorimallin nousulle on McKennan mukaan kadonnut yhteys ”Jumalattaren arkkityyppiin” ja siten kumppanuusmalliin, ja tämä yhteys on kadotettu, koska ihmiset ovat kadottaneet suhteensa ”kasvimielen gnosiikseen” ja ”Gaialaiseen orgaanisen elämän kollektiviteettiin”. (McKenna 1988, 54.)

2.2.2. Arkaainen elpyminen

McKennan teoriaan ihmisen kehityksestä liittyy olennaisesti myös hänen ajatuksensa ”arkaaisesta elpymisestä” [en. Archaic Revival]. McKennan mukaan nykykulttuurimme synnyttää uudelleen arkaaisia, esihistoriallisia ajatusmalleja ja käytöstapoja, ja syynä tähän on kulttuurin tila, joka pakottaa ihmiset etsimään vastauksia menneisyydestä:

Aina kun kulttuuri joutuu ongelmiin, se sinkoaa itsensä takaisin menneisyyteen etsien viimeistä tervejärkistä hetkeä, jonka se tunsu. Ja viimeinen tervejärkinen hetki, jonka me tunsimme, oli Afrikan tasangoilla, 15 000 vuotta sitten. Keinutettuina suuren sarvipäisen sienijumalattaren kehdoissa ennen historiaa. Ennen armeijoita, ennen orjuutta ja omaisuutta, ennen sotaa, ja foneettisia aakkosia ja monoteismejä. Ennen, ennen, ennen.

Ja sinne tulevaisuus meitä vie, sillä 20. vuosisadan salainen usko ei ole modernismi. Kahdennenkymmenennen vuosisadan salainen usko on nostalgia arkaaiseen, nostalgia paleoliittiseen, ja näin saamme lävistyksset, abstraktin ekspressionismin, surrealismia, jazzia, rock 'n rollia ja katastrofiteoriaa.

Kahdennenkymmenennen vuosisadan mieli on nostalginen paratiisille, joka kerran vallitsi Afrikan sienten täplittämällä tasangoilla, missä tapahtui kasvi-ihmis-symbioosi, joka kiskoi meidät ulos eläinruumista työkaluja käyttävään, kulttuuria tekevään, mielikuvitusta tutkivaan olentoon, joka olemme. Ja miksi tällä on väliä? Tällä on väliä, koska se näyttää, että tie ulos on takaisinpäin, ja että tulevaisuus on eteenpäin suuntautuva pako menneisyyteen. Tätä psykedeelinen kokemus tarkoittaa – se on portti ulos historiasta, ja sisään ikuisuuden taustalla toimivaan koneistoon.

(Terence McKenna & SpaceTime Continuum 1993, 3:50-6:52.)

McKennaan ajattelussa psykedeelinen henkisyys yhdistyy olennaisesti ajatukseen arkaaisesta paratiisista. McKennaan näkemys nyky-yhteiskunnan tilasta tulee ilmi edellä esittämästäni sitaatista: historia on eräänlainen vankila, josta ihmisen tulee vapautua. Arkaainen elpyminen on seurausta ihmisten pyrkimyksestä vapautua kulttuurin kahleista etsimällä vastauksia omasta esihistoriastaan.

Arkaainen elpyminen on sekä podcast-aineiston parissa tekemäni taustatyön valossa, että edellä esitetyn *Alien Dreamtimen* kuvauksen retoriikan perusteella paitsi kuvaus ilmiöstä, jonka McKenna esittää olevan meneillään, myös voimakkaasti arvolatautunut ja tavoittelemisen arvoinen. McKennaan itsensä mukaan arkaaiseen elpymiseen liittyvä agenda on, että ihmisten tulisi palata psykedeelisten eksoferomonien avulla saavutettuun symbioottiseen suhteeseen kasvikkunnan kanssa, jotta voimme ymmärtää planetaarisen tarkoituksemme (McKenna 1988, 55).

McKennaan mukaan arkaainen elpyminen tarkoittaa shamanismia, ekstaasia, orgiastista seksuaalisuutta ja ”ihmisten kolmen vihollisen” voittamista. Nämä viholliset McKenna nimeää tyypillisen humoristisesti ja runollisesti hegemoniaksi, monogamiaksi ja monotoniaksi. Hänen näkemyksensä mukaan tämän kolmikun voittaminen ajaa dominaattorimallin ahtaalle. (Terence McKenna & SpaceTime Continuum 1993, 9:48-10:36.)

McKennaan huumattu apina -hypoteesi ja arkaainen elpyminen antavat hänestä kuvan primitivistisenä ajattelijana, mutta tämä ei yksioikoisesti pidä paikkaansa, vaan hän on samalla

kyberkulttuurista kiinnostunut futuristi. Tämä futuristinen puoli tulee ilmi seuraavasta luvusta alalukuineen, joissa käsittelen ns. ”uutuuden teoriaa” ja McKennan eskatologisia pohdintoja.

2.3. Ajan malliin liittyviä teemoja

Podcast-aineistoni parissa tekemäni taustatyön valossa varmasti McKennan tunnetuimpiin ajatuksiin kuuluvat hänen ajan olemukseen liittyvät pohdintansa, joita käsittelen tässä luvussa.

2.3.1 Uutuuden teoria

Eräs McKennan tunnetuimmista ajatuksista on ns. ”uutuuden teoria” [en. Novelty Theory]. McKenna selventää teoriansa terminologiaa esimerkiksi Art Bellin radiohaastattelussa seuraavasti: ”[...] ihmisen, valtakunnan, tai ekosysteemin elämää, mitä tahansa suuren tai pienen mittakaavan prosessia, voidaan tarkastella kahden suureen avulla, joita nimitän *'tavanomaisuudeksi'* [en. Habit] ja *'uutuudeksi'* [en. Novelty].” McKenna sanoo termien olevan itsestäänselviä: ”tavanomaisuus” on vanhojen kaavojen toistamista, kun taas ”uutuus” on nimensä mukaisesti uutta ja ennennäkemätöntä. Uutuuden teoriansa McKenna tiivistää lauseeseen: ”Luonto tuottaa ja säilyttää uutuutta”. (TerenceMckennaWithArtBell97-05-22-TimewaveZero.mp3, 5:16-9:39.)

Uutuuden teorian taustalla on ajatus, jonka mukaan kuten materiaalilla, myös ajalla on topologia, ts. pinnanmuoto, ja näin ollen kaikki ajat eivät ole samanlaisia. Tämä on McKennan mielestä tieteenteossa huomiotta jätetty ilmiö:

Me lännessä olemme perineet Newtonilta ajatuksen [...] joka on yksinkertaisesti se, että aika on ikään kuin paikka, jonne asiat sijoitetaan, jotta ne kaikki eivät tapahtuisi samanaikaisesti; toisin sanoen, sitä käytetään niin kuin sillä ei olisi ominaisuuksia, se on abstraktio. [...] kun analysoimme aikaa huolellisesti, mitä mielestäni tulemme havaitsemaan, on että aika, kuten materia, koostuu elementaalisista, diskreeteistä tyypeistä. (mt., 5:55-6:34.)

Aika voidaan McKennan uutuuden teorian mukaan nähdä tavanomaisuuden ja uutuuden välisenä aaltoiluna, ja McKennan mukaan uutuus on tässä yhtälössä voitolla. McKennan näkemyksen mukaan on olemassa universaali luonnonlaki, joka vaikuttaa niin historiallisiin, biologisiin, kuin astrofysikaalisiin prosesseihin, ja tämä laki on johtanut lopulta meidän kehityksemme.

McKennon näkemys on, että luonto suosii uutuutta, ts. kasvavaa uudenlaista kompleksisuutta, ja että ihmisen nykykulttuuri teknologioineen on tämän uutuuden toistaiseksi korkein huipentuma. (mt. 7:22-11:29.)

Tämä tuo mielenkiintoisella tavalla esiin McKennon ajattelussa keskeisen luontokäsitteen. Vaikka McKenna ei kiistäkään evoluutioteorian toimintaperiaatteita, hän näkee luonnon olevan päämäärähakuinen, sillä se *suosii* uutuutta. Evoluutio ei siten perustu ainoastaan sattumaan, vaan sen taustalla nähdään ainakin jollain tasolla vaikuttava teleologinen prinssiippi. Uutuuden teorian yhden perusteeseen voidaan nähdäkseni sanoa olevan, että uutuuden määrä universumissa kasvaa. Teoria sisältää kuitenkin toisenkin perusteeseen.

McKennon näkemyksen mukaan universumissa jo saavutetun kompleksisuuden päälle rakentuu uutta kompleksisuutta *yhä nopeammin*. Näkemyksensä hän perustelee universumin synnystä alkavien merkittävää uutuutta edustavien välietappien välisten lyhentyvien ajanjaksojen perusteella: esimerkiksi hidas universumin jäähtyminen johti hieman nopeampaan orgaanisen kemian syntyyn, mikä johti melko nopeaan kasvien ja eläinten evoluutioon, mikä puolestaan johti ihmishistorian ”hysteriseen” tahtiin. Uutuuden määrä kasvaa McKennon mukaan eksponentiaalisesti. (mt. 11:00-19:35.)

Matemaattisesta näkökulmasta tarkasteltuna eksponentiaalinen kasvu johtaa aina loogisesti pisteeseen, jossa muuttujan n arvo ajan suhteen kartoittava kuvaaja osoittaa *miltei* pystysuoraan ylöspäin ja muuttujan n määrä saavuttaa äkillisesti *käytännöllisesti katsoen* äärettömyyden. Matemaattisesti ilmaistuna muuttujan n arvoa esittävä kuvaaja lähestyy asymptoottisesti äärettömyyttä. Koska äärettömyys ei kuitenkaan ole diskreetti arvo, voidaan sitä lähestyä kiihtyvällä nopeudella ikuisesti.

McKennon ajatus *yhä nopeammin lisääntyvästä kompleksisuudesta* ei ole ainutlaatuinen, vaikka ”transsendenttinen kappale ajan lopussa” [en. Transcendental Object at the End of Time] (mt. 34:24-34:28) onkin varmasti eräs epätavallisimmista selittäjistä tälle ilmiölle. Esimerkiksi Robert Anton Wilson on lanseerannut termin ”*pomppiva Jeesus -ilmiö*” [en. Jumping Jesus Phenomenon] kuvaamaan ihmiskunnan kollektiivisen tiedon jatkuvasti kiihtyvää lisääntymistä (ks. The Robert Anton Wilson Website). McKennon ajatuksia muistuttaa myös Raymond Kurzweilin ”*teknologisen singulariteetin*” käsite, joka juontaa juurensa hänen ”*kiihtyvien palautteiden lakiinsa*” [en. The Law of Accelerating Returns] (ks. Castoro).

Seuraavassa luvussa käsittelen McKennon uutuuden teorian selittäjäksi esittämää ”transsendenttistä

kappaletta ajan lopussa”, sekä hänen yhdessä veljensä kanssa kehittämää kuvaajaa, ”eschaton -aika-aaltoa”, joka heidän mukaansa kuvaa uutuuden ja tavanomaisuuden välistä aaltoliikettä historiassa ja ennustaa kataklysmistä syöksyä suurempaan uutuuteen 21.12.2012.

2.3.2. Eskatologia ja transsendenttinen kappale ajan lopussa

Veljekset Terence ja Dennis McKenna kehittivät psykedeelisen ilmestyksen innoittamina aaltomaisen kuvaajan, jonka perusteella he ennustivat kataklysmisen, mystisen tapahtuman, *eschatonin* [kr. viimeinen] kohtaavan ihmiskunnan vuonna 2012. Tämän eskatologisen teorian syntyä on käsitellyt W. J. Hanegraaff artikkelissaan *'And end history. And go to the stars': Terence McKenna and 2012*. Kyseinen artikkeli on julkaistu teoksessa *Religion and Retributive Logic: Essays in Honour of Professor Garry W. Trompf*. (Hanegraaff 2009.)

Hanegraaff tiivistää ns. 2012-ilmion hyvin kuvatessaan, miten akatemian huomioimatta populaarikirjallisuuteen on 1980-luvulta lähtien ilmestynyt viittauksia 21.12.2012 tapahtuvaan maailmanlaajuisesti merkittävään tapahtumaan. Ilmiön odotukseen keskittyneitä internet-sivustoja on syntynyt. Hanegraaff toteaa, että kyseessä on laajalle levinnyt ilmiö populaarimillennarismissa. (Hanegraaff 2009, 292.)

Ilmiö liitetään Hanegraaffin mukaan yleensä Jose Argüellesin kirjoituksiin, jotka käsittelevät Mayojen ns. ”pitkälaskukalenterin” [en. Long Count Calendar] 1 872 000 päivän pituisen suuren syklin päättymistä, mutta Hanegraaff toteaa, että ajatus *eschatonin* [kr. ”viimeinen”] saapumisesta vuonna 2012 on peräisin Terence McKennalta, ja että sen inspiraationa toimi Amazonin sademetsässä saatu psykedeelinen ilmestys ja Yijing [en. I Ching]. (mt., 292.) Yijing on muinainen kiinalainen divinaatiotyökalu, ts. ennuskalu, joka tunnetaan myös nimellä ”Muutosten kirja” (Definition for I Ching – Oxford Dictionaries Online).

Hanegraaffin mukaan McKennan veljesten Amazonin retkeä kuvaava kirja *True Hallucinations* on kenties kummallisimpia kirjoja, joita lukija tulee kohtaamaan. Teoksen tapahtumat ovat Hanegraaffin mukaan niin kummallisia, että ne saivat McKennan itsensäkin pohtimaan, josko hän oli veljensä kanssa tilapäisesti hullu. (Hanegraaff 2009, 296-7.)

Tiivistän seuraavaksi Hanegraaffin kirjan pohjalta antaman kuvauksen McKennojen eskatologian synnystä:

Terence McKenna etsii veljensä Dennisin ja kolmen muun matkalaisen kanssa vuonna 1971

Amazonin sademetsässä psykedeelistä Ayahuasca-keitosta, sekä eksoottisempaa hallusinogeenia nimeltä *oo-koo-hé*. Oo-koo-hén etsimisestä luovutaan, kun huomataan matkan päätepisteen, La Chorreran, läheisyydessä kasvavan psilositybiinisieniä. McKennan veljekset päätyvät pitkällisen psykedeelisen ”tutkimusmatkailun” päätteeksi pohtimaan Dennisin erään sieni-istunnon aikana tuottamaa omituista ääntä. He päätyvät psykedeelisen innoituksen seurauksena teoretisoimaan, että äänen voisi tuottaa uudelleen yhdistämällä ayahuascaa ja psilositybiiniä, ja että tämä ”koe” vastaisi alkemistien Magnum Opuksen [”suuri työ”, siis niin sanottu ”viisasten kivi”] saattamista valmiiksi ja muuttaisi pysyvästi todellisuuden ontologisia perusteita. 1990-luvun alun perspektiivistä käsin McKenna toteaa veljesten elämän muuttuneen puhtaaksi tieteisfiksioksi. (mt., 297-300.)

Koe suoritetaan, mutta sillä on odottamattomia seurauksia: Dennis joutuu viikkoja kestävästä eskatologisen hysterian valtaan, ja Terence puolestaan kokee telepaattisen yhteyden muodostuneen veljesten välille, sillä alkaa kuulla Dennisin äänen päässään. Dennis palautuu hitaasti ennalleen, mutta Terencen kokema ääni jää pysyväksi. Hanegraaff toteaa aika-aaltoteorian synnyn liittyvän tältä osin huonosti ymmärrettyyn kanavoinnin ilmiöön. (mt., 301)

Hanegraaff käsittelee teorian perustana olevia Yijingiin liittyviä numerologisia havaintoja tarkemminkin, mutta itse tiivistän tutkimukseni rajallisen sivumäärän puitteissa, että teoria pohjautuu ajatukseen, että Yijingin Kuningas Wenin ”heksagrammien” järjestykseen on piilotettu muinainen ”ajan kartta”. Lukuisten numerologisten vaiheiden päätteeksi McKennan veljekset päätyvät rakentamaan aaltomaisen kuvaajan heksagrammien pohjalta. Aallon rakenne pohjautuu McKennojen spekulatioon, että muinaiset kiinalaiset olisivat tarkastelleet aikaa eri mittakaavoissa toistuvina sykleinä. He spekuloidivat, että aalto on eräänlainen ajan kartta, joka mittaa uutuuden lisääntymistä ja säilyvyyttä ajassa. Aalto sisältää tihentyviä syklejä, mikä sopii McKennan uutuuden teoriaan. Nämä syklit tihentyvät kertoimella 64, joka on Kuningas Wenin järjestyksen heksagrammien määrä. (mt., 301-8.)

Löytääkseen kuvaajalleen ajallisen kiintopisteen, McKennat sovittavat sitä tunnettua historiaa vasten. Ankkureina he päätyvät käyttämään hetkiä, jotka heidän mukaansa olivat radikaaleja syöksyjä kohti suurempaa uutuutta: esimerkiksi elämän syntyminen 1,3 miljardia vuotta sitten, ”nisäkkäiden aikakauden huippu” 18 miljoonaa vuotta sitten, Homo sapiensin syntyminen 250 000 vuotta sitten, sekä historiallisen ajan alku 4 300 vuotta sitten. Seuraava pienempi sykli on noin 67 vuotta. Aika-aallon tämän syklin alku ankkuroitiin atomiaseiden keksimiseen ja toisen maailmansodan päättymiseen vuonna 1945, ja näin ollen tämä sykli päättyi 2012. Hanegraaff toteaa

päätyminen vuoteen 2012 pohjaavan kehäpäätelmään, nimittäin sen johtopäätös – että aika-aallon päätepisteen täytyy olla lähellä – on itse asiassa myös premissi, jolle koko päätelmä aika-aallon ankkuroinnista perustuu. (Hanegraaff 307-8.)

Hanegraaff toteaa Terence McKennan tavanneen Jose Argüellesin vuonna 1985, ja että voidaan olettaa vuoden 2012 tulleen keskeiseksi Argüellesin ajattelussa tämän tapaamisen seurauksena. (Hanegraaff, 309.)

Aika-aaltomallin matemaattisista perusteista on esitetty sekä kritiikkiä (Watkins & McKenna), että puolustus (Sheliak). Hanegraaff toteaa Watkinsin kritiikin kumonneen aika-aallon matemaattisen perustan ja McKennan myöntäneen Watkinsille, ettei teorialla ole mateemaattisia perusteita (Hanegraaff 310-11). Hanegraaff ei mainitse Sheliakin uudistettua matemaattista mallia aika-aallosta, jonka hän teki vastineena Watkinsin kritiikkiin. Oman uskontotieteellisen fokukseni puitteissa en lähde tarkastelemaan tämän matemaattisen kädenväännön oikeellisuutta.

Hanegraaff toteaa, että McKennojen ennustama kataklysmien tapahtuma ei ole maailmanloppu, vaan mysteeri, jonka luonteesta McKennat esittävät useampia spekulatioita (mt., 310). Eräs Terence McKennan tästä mysteeristä esittämä näkemys löytyy esimerkiksi jo aiemmin käyttämästäni McKennan radiohaastattelusta, kun Art Bell lukee ääneen toimituksensa tekemää tiivistelmää McKennan ajattelusta:

Art, oletko kuullut Terence McKennan teoriasta nimeltä Timewave Zero? Hän ehdottaa, että kun lähestymme Timewave Zeroa, koemme takionisäteilyä siitä. Tuleva tapahtuma on niin kolossaalinen, että se lähettää kyllin intensiivistä säteilyä, jotta osa siitä ottaa valoa nopeampien takionipartikkelien tai -aaltojen muodon, jotka [...] itse asiassa sinkoutuvat taaksepäin ajassa. Mitä lähemmäs tulemme tapahtumaa, sitä suurempi säteilyn tiheys on, ja siten sitä useammin ja intensiivisemmin koemme paranormaaleja ilmiöitä [...]

Tapahtuma, jota lähestymme, tulee luultavasti olemaan jotakin, mitä voi verrata valkoiseen aukkoon [vrt. musta aukko] tai pienoiskokoiseen big bangiin. Se tulee olemaan, käytännöllisesti katsoen, ajan loppu, meidän näkökulmastamme.

(TerenceMckennaWithArtBell97-05-22-TimewaveZero.mp3, 42:22-43:24)

Vaikka tiivistelmä ei olekaan McKennan oma, vaan Art Bellin toimituksen ”esipureskelema”, on kuvaus podcast-aineistoni valossa mitä tyypillisintä McKennaa. Takionisäteily ei suinkaan ole podcast-aineistoni valossa ainut McKennan tarjoama selitys ”transsendenttisen kappaleen” oudosta ajassa taaksepäin kulkevasta ”vetovoimasta”, mutta pelkästään McKennan eskatologisista

spekulaatioista voisi tehdä oman tutkimuksensa, joten tämän tutkimuksen puitteissa yllä oleva Art Bellin työryhmän kuvaus ”eschatonista”, ”oudosta attraktorista” tai ”transsendenttisestä kappaleesta ajan lopussa” jääköön ainoaksi erinomaisessa lyhykäisyydessään.

3. Internet ja Terence McKennan virtuaalinen kummitus

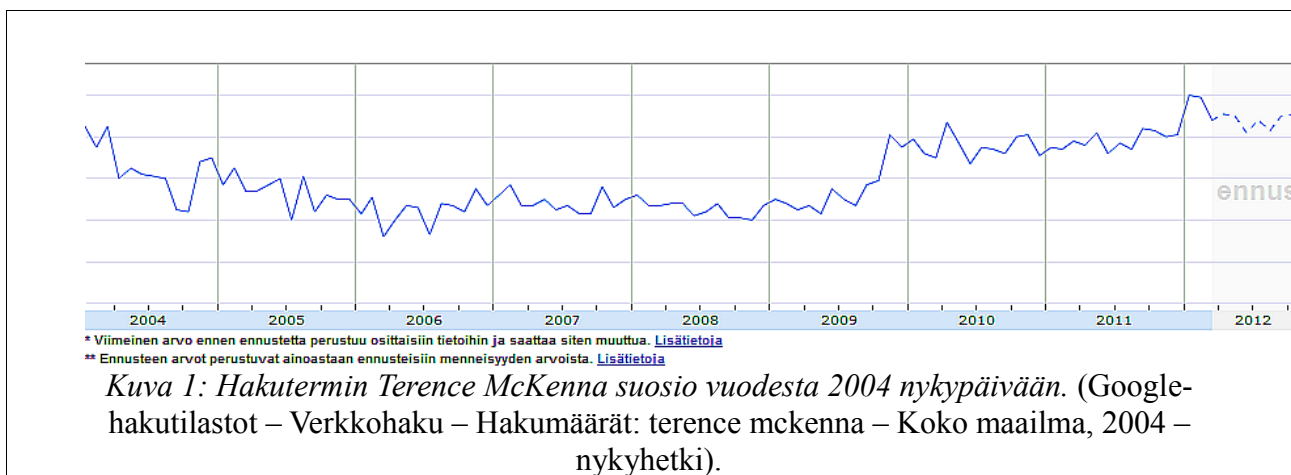
Tässä luvussa käsittelen hieman McKennan suosiota, sekä hänen postuumia presenssiään ennen kaikkea internetissä. Ensimmäiseksi on syytä kuitenkin pohtia, mikä on McKennan puhetilaisuuksien keskeisin funktio psykedeelisen henkisyiden kentällä – siis mikä on keskeisin syy hänen suosiolleen fanikuntansa parissa?

Podcast-aineiston parissa tekemäni taustatyön perusteella esiin nousee McKennan rooli yleisön rohkaisijana, ja usein suorastaan yllyttäjänä, psykedeelisen kokemuksen suhteen. Hän rohkaisee kuulijoitaan kohtaamaan psykedeelisen mysteerin.

Erik Davisin artikkeli *Terence McKenna's Last Trip* paljastaa myös McKennan itsensä tiedostaneen tämän roolin selvästi vuoden 1999 aikana, jolloin hän vietti paljon aikaa vastaamalla fanipostiin johtuen sairaudestaan: ”Minun todellinen funktioni ihmisille oli luvan antaminen. Käytännöllisesti katsoen syy minun olemassaolooni oli sanoa 'Antakaa mennä, selviätte siitä kyllä, päihtykää pois, teidän ei tarvitse pelätä.’” (Davis 2000, 4.)

McKennan kirjojen, sekä muun, suurelta osin internetissä leviävän McKenna-aineiston takia, hänen roolinsa psykedeelisen henkisyiden äänenkantajana ei päättynyt hänen kuolemaansa. McKennan alkuperäiset kotisivut ovat yhä pystyssä (INDEX: Hyperborea), ja nämä sivut ovatkin nähdäkseni eräänlainen virtuaalinen hautamuistomerkki. Internetin monet McKenna-aineistot, hänen omat kotisivunsa mukaan lukien, kertovat McKennasta eräänlaisena internetin kummituksena. McKennan veljesten Amazon-seikkailut ja aika-aaltoteoria, sekä Terencen lukuisat lehtiartikkelit, kirjat ja puhetilaisuudet, ovat luoneet McKennojen *hahmoista* jo heidän eläessään eräänlaisen mytologisen narratiivin, mutta tämä narratiivi elää ja kasvaa vielä Terence McKennan kuoltua, ennen kaikkea internetissä.

Tällaisen internetissä leviävän ilmiön suosiota voi melko helposti mitata hakukoneiden tekemien tilastojen avulla. Esimerkiksi Google-hakutulosten valossa McKennan suosio on kasvussa, ja on ollut sitä aina vuodenvaihteen 2008-2009 tienoilta alkaen. (ks. Kuva 1).

Googlen palvelu antaa ennusteen loppuvuodelle 2012, mutta tämä ennuste on ”typerä” siinä mielessä, että se ottaa huomioon ainoastaan aiemmat tapahtumat (Miten ennustusominaisuus toimii?) – se ei siis ota lukuun hakutermien semanttista sisältöä tai siihen liittyviä ilmiöitä. Siinä missä tietokone on ihmiseen verrattuna tehokas arvioimaan tulevia arvoja matemaattisin perustein aiemmista arvoista, on ihmisellä kyky arvioida eri hakutermien semanttisia sisältöjä ja keskinäisiä vuorovaikutussuhteita.

Googlen ennustusalgoritmin havaitsema trendi huipuista vuodenvaihteen, ja aallonpohjista kesän kohdalla, selittyy nähdäkseni McKennan eskatologian kautta – eschatonin saapumista ennustetaan juuri talvipäivänseisaukselle, joka on lähellä vuodenvaihdetta. On luontevaa olettaa, että vuodenvaihteen aikaan mediat ja yksityiset ihmiset ovat kiinnostuneita 2012-ilmiöstä enemmän kuin muulloin vuodesta, koska ilmiö on silloin enemmän ”ajankohtainen” talvipäivänseisauksen ajankohdan takia, kuin esimerkiksi keskellä kesää.

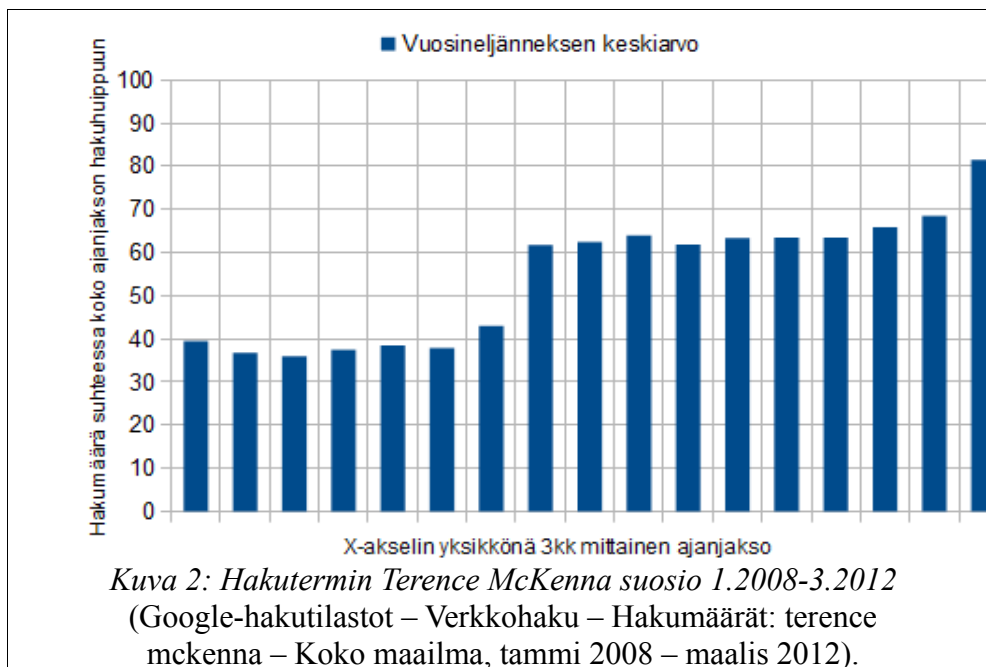
2012-ilmiö lienee ollut ajankohtainen lähellä vuodenvaihdetta jo ennen vuotta 2012, mutta ennen kaikkea se on sitä tänä vuonna. Koska McKennojen ennustama ”h-hetki” saapuu tämän vuoden talvipäivänseisauksen aikaan, on järkevää olettaa, että internetissä kiinnostus McKennaa kohtaan lisääntyy samalla, kun tuo ajankohta lähestyy.

Dennis McKenna työstää parhaillaan kirjaa *The Brotherhood of The Screaming Abyss*, jonka on tarkoitus valottaa McKennan veljesten yhteistä elämäntaipaletta ja ilmestyä vielä vuoden 2012 aikana. (The Brotherhood of the Screaming Abyss). Uskoakseni tämä kirja tulee ilmestyessään kasvattamaan Terence McKennan suosiota. Muut mediat, kuten televisio ja lehdistö, tulevat varmasti uutisoimaan 2012-ilmiön tiimoilta talvipäivänseisauksen lähestyessä, tosin internet

2012-ilmiöön liittyvine sivustoineen toimii airueena näiden ”valtavirtamedioiden” kiinnostukselle.

Yllä esitettyihin hypoteeseihin perustuen on syytä olettaa, että Google-hakutulosten tarjoama loppuvuoden ennuste hakutermin Terence McKenna suosiolle on merkittävästi alempi, kuin todellinen kiinnostus tulee olemaan. Mikäli kehitys jatkuisi aiempien vuosien trendien mukaisesti, kuten Googlen ennustusalgorithmi olettaa, vuoden 2012 aikana kiinnostus McKennaa kohtaan kasvaisi vain jonkin verran. Koska vuosi 2012 kuitenkin on McKennojen eschatonin saapumisuosi, on se sisällöllisesti erilainen kuin aiemmat vuodet. Itse ennustan, että loppuvuoden 2012 aikana kiinnostus McKennaa kohtaan kokee tähän mennessä voimakkaimman nousun.

Koska hakutilastossa on runsaasti paikallista vaihtelua, on siitä silmämääräisesti vaikea erottaa merkittäviä muutoksia ja yleisiä trendejä. Tätä varten olen tehnyt ajanjaksolta 1.2008-3.2012 pylväsdiagrammin karkeammalla näytteenottotaajuudella (ks. Kuva 2). Olen jakanut kunkin vuoden neljänneksiin ja laskenut Google-hakutilastojen antamien arvojen avulla keskiarvot näille vuosineljänneksille. Näin tiheät, paikalliset variaatiot on poistettu häiritsemästä suurten trendien ja poikkeuksellisten nousujen ja laskujen havaitsemista.

Kuvasta 2 näkee muutamia mielenkiintoisia seikkoja, joita ei erottanut vielä Google-hakutulosten omasta kuvaajasta johtuen sen korkeataajuuksisista heilahteluista. Kuva 2 osoittaa, että McKennan

hakukeskiarvot ovat alkuvuonna 2012 likimain kaksinkertaistuneet alkuvuoden 2008 arvoista. Kuva osoittaa myös, että merkittävin yksittäinen ajanjakso, jolloin mielenkiinto Terence McKennaa kohtaan on lisääntynyt, on välillä loka-joulukuu, vuonna 2009. Tänä ajanjaksona kiinnostus McKennaa kohtaan on noussut noin 50% edellisestä vuosineljänneksestä. Mikä voisi selittää tätä äkillistä kasvua?

Oma valistunut arvaukseni on, että merkittävin syy tähän kiinnostuksen äkilliseen kasvuun on 13.11.2009 Suomessa ensi-iltansa saanut katastrofielokuva 2012. (2012). Hollywood-tehosteilla kuorrutettu maailmanloppu oli tuolloin esillä TV-mainoksissa ja muissa medioissa ympäri maailman, ja kiinnostus 2012-ilmiötä kohtaan kasvoi varmasti tämän mediahuomion seurauksena. Ne kiinnostuneet, jotka päättivät ottaa selvää 2012-ilmiön taustoista, päätyivät varmasti lopulta ”googlettamaan” myös hakutermillä Terence McKenna.

4. Lopputulokset ja johtopäätökset

Podcast-aineiton parissa tekemäni taustatyö nosti esiin muutamia McKennan ajattelun keskeisiä teemoja, joihin syvennyin tarkemmin tutkimukseni luvussa 2 alalukuineen. Näissä alaluvuissa toin McKennan ajattelusta esiin seuraavia elementtejä:

- Ajatus dimetyylitryptamiinista eräänlaisena porttina jonkinlaiseen ”hyperavaruuteen”, sekä tätä tilaa asuttavista ”muuntautuvista konehaltioista”.
- Ajatus siitä, että psykedeelinen kokemus opettaa meille todellisuuden syntaktisesta luonteesta. Tämä johtaa eräänlaiseen sanamagiaan, jossa maailma on tehty, ja sitä voidaan muokata, sanojen avulla. Totesin tällaisen ajatusmallin yhteyden esimerkiksi suomalaiseen tietäjäperinteeseen.
- Ajatus psykedeeleistä – erityisesti psilositybiinisenistä – eräänlaisina tajunnan ja tietoisuuden ”katalyytteinä”, jotka ovat McKennan spekulatioiden mukaan mahdollisesti vaikuttaneet kielen ja kulttuurin kehitykseen. Ajatus esihistoriallisesta sienikultista eräänlaisena arkaaisena paratiisina, sekä ajatus ”arkaaisesta elpymisestä”, jossa ihmiskunta palaa tähän paratiisiin. Ajatus egosta eräänlaisena vaarallisena kasvaimena, johon psilositybiini toimii rokotteenä. Riane Eisleriltä peräisin oleva ajatus kahdesta sosiaalisen järjestäytymisen mallista: ”dominaattorimallista” ja ”kumppanuusmallista”.

- ”Uutuuden teoria” ja siihen liittyvä ”eschaton-aika-aalto” eräänlaisena ajan pinnanmuotojen karttana, sekä ajatus ”transsendenttisestä kappaleesta ajan lopussa”, jonka tulemme McKennojen ensimmäistä kertaa 1970-luvulla esittämien spekulatioiden mukaan kohtaamaan vuonna 2012. Ajatus jonkinlaisesta teleologisesta periaatteesta luonnossa, ts. ”luonto suosii uutuutta”.
- Ajatus ekologisista ja humaaneista arvoista planetaarisina arvoina. Ajatus psykedeeleistä antiteettisinä kulttuurille ja ideologialle, sekä ajatus omakohtaisen kokemuksen tärkeydestä ontologisten päätelmien kiintopisteinä. Ajatus ideologioista ihmisen alistamisen välineinä ja siten vältettävänä. Totesin McKennan ajattelun yhtymäkohdat New Age -henkisytyteen, sekä hänen oman penseän suhtautumisensa New Age -liikehdintään yleensä.
- Ajatus, että kaikki ideologiat ovat väärässä, ja että todellisuuden ymmärtäminen ei välttämättä ole – eikä sen kenties pitäisikään olla – mahdollista ”sekaruokaisille apinoille”.

Tutkimuksessani toin esiin myös joitakin McKennan rooleista psykedeeleisen henkisytyden kentällä. Nämä roolit olivat:

- Rooli psykedeeleisen henkisytyden pioneerina ja ikonisena äänenkantajana.
- Rooli eräänlaisena psykedeeleisen henkisytyden apologeettina, ts. psykedeeleisen kokemuksen oikeutuksen argumentoijana.
- Rooli rohkaisijana ja kannustajana psykedeeleisen kokemuksen kohtaamiseen.
- Rooli (länsimaisen, kapitalistisen, materialistisen jne.) kulttuurin ja ideologioiden kriitikkona.

Tutkimukseni luvussa 3 syvennyin hieman tutkimaan McKennan suosiota Google-hakutilastojen valossa. Tämän luvun johtopäätöksistä mainittakoon:

- Google-hakutilastojen tietokonealgoritmin antaman ennusteen, sekä muutamien mielestäni perusteltujen oletusten varaan nojaava ennusteeni, jonka mukaan on luultavaa, että loppuvuonna 2012 McKennan suosio tulee kasvamaan huomattavasti Googlen ennustamaa enemmän.
- Huomioni, että McKennan suosio on kasvanut hakutilastojen valossa merkittävimmin vuoden 2009 loppupuolella, sekä johtopäätökseni, että tämä johtuu mitä luultavimmin katastrofielokuvan 2012 aiheuttamasta kiinnostuksesta – niin yksityisten ihmisten kuin

medioidenkin parissa – 2012-ilmiötä ja sitä kautta Terence McKennaa kohtaan.

5. Lähteet

Lähteet ovat tekijän mukaisessa aakkosjärjestyksessä, lukuun ottamatta sellaisia internet-lähteitä, joissa tekijä ei ole tiedossa, tai esiintyy nimimerkillä, sekä podcast-aineistoja: näihin lähteisiin viitataan niiden internetsivun otsikkorivin perusteella sekä tekstinsisäisissä viitteissä, että lähdeluettelossa. Tällaisista aineistoista ilmoitan sivuston otsikon, URL-osoitteen, sekä päiväyksen, jolloin viite on tarkastettu. Mikäli otsikko on pitkä, saatan lyhentää sitä tekstin sisäisissä viittauksissa, mutta lähdeluettelossa otsikko mainitaan kokonaisuudessaan.

5.1. Tutkimusaineisto

- Definition for entheogen – Oxford Dictionaries Online (World English). <http://oxforddictionaries.com/definition/entheogen>. Viitattu 25.3.2012.
- Definition for I Ching – Oxford Dictionaries Online (World English). <http://oxforddictionaries.com/definition/I+Ching>. Viitattu 5.3.2012.
- Google-hakutilastot – Verkkohaku – Hakumäärät: terence mckenna – Koko maailma, 2004 – nykyhetki. <http://www.google.com/insights/search/#q=Terence%20McKenna&cmpt=date>. Viitattu 15.3.2012.
- Google-hakutilastot – Verkkohaku – Hakumäärät: terence mckenna – Koko maailma, tammi 2008 – maaliskuu 2012. <http://www.google.com/insights/search/#q=Terence%20McKenna&date=1%2F2008%2051m&cmpt=date>. Viitattu 15.3.2012.
- **Hanegraaff, Wouter J.** *'And end history. And go to the stars': Terence McKenna and 2012.* Teoksessa **Cusack, Carole M. & Hartney, Christopher** (toim.) 2009. *Religion and Retributive Logic: Essays in Honour of Professor Garry W. Trompf.* Boston, MA, USA: Brill Academic Publishers. Luettu elektronisena osoitteesta: <https://ezproxy.utu.fi/login?url=http://site.ebrary.com/lib/uniturku/Doc?id=10419823>.
- **Heelas, Paul** 1996. *The New Age Movement. The Celebration of the Self and the Sacralization of Modernity.* Cambridge, Massachusetts USA: Blackwell Publishers Inc.

- **Mays, Chris** 2006. *Trolling the Net: A bibliographer's tale*.
<http://online.sfsu.edu/~chrism/trolling/trolling-article.pdf>. Viitattu 28.2.2012.
- Miten ennustusominaisuus toimii? Hakutilastot Ohjeet.
<http://support.google.com/insights/bin/answer.py?hl=fi&answer=150698>. Viitattu 15.3.2012.
- **Siikala, Anna-Leena** 2002. *Mythic Images and Shamanism – A Perspective on Kalevala Poetry*. Helsinki: Suomalainen tiedeakatemia.

5.2. Primaariaineisto

- 2012 (2009) – IMDb. <http://www.imdb.com/title/tt1190080/>. Viitattu 15.3.2012.
- **Castoro, Rocco**. *Ray Kurzweil – That Singularity Guy*. <http://www.vice.com/read/ray-kurzweil-800-v16n4>. Viitattu 16.3.2012.
- **Davis, Erik** 2000. *Terence McKenna's Last Trip*. Wired 8.05.
<http://www.wired.com/wired/archive/8.05/mckenna.html>. Viitattu 20.3.2012.
- INDEX: Hyperborea. <http://www.levity.com/eschaton/index.html>. Viitattu 26.3.2012.
Terence McKennan kotisivut.
- **Levin, Jay** 1988. *Terence McKenna – In Praise of Psychedelics*. L. A. Weekly. Vol. 10, nro 26. 16-24. Viikkolehti.
- **McKenna, Terence** 1988. *Hallucinogenic Mushrooms and Evolution*. ReVision: A Journal of Consciousness and Transformation. Vol. 10, nro 4. 51-7.
- **McKenna, Terence** 1992. *Food of The Gods – A Radical History of Plants, Drugs and Human Evolution*. Lontoo: Random House Ltd. Vuoden 1999 pehmeäkantinen painos.
- **Peet, Karen & Marcus, Tony** 1992. *Psychedelic prophet*. i-D Magazine: i-deas, fashion, clubs, music, people. Nro 107. 28-9.
- Podcast 295 – ”The World and It's Double” Part 1. <http://www.matrixmasters.net/salon/?p=436>. Viitattu 7.3.2012.
- **Sheliak, John**. *A Mathematical and Philosophical Re-Examination of the Foundations of TimeWave Zero and Novelty Theory*.

- http://johnsheliak.com/SubSpace_Bridge_Domain/Sheliak_Formalization.pdf. Viitattu 5.3.2012.
- **Strassman, Rick** 2001. *DMT: The Spirit Molecule – A Doctor's Revolutionary Research into the Biology of Near-Death and Mystical Experiences*. Rochester, Vermont: Park Street Press.
 - Terence McKenna: Culture & Ideology Are Not Your Friends – 1/7 – YouTube. <http://www.youtube.com/watch?v=TXeRpP2MuKA>. Viitattu 25.3.2012.
 - Terence McKenna Biography. <http://www.levity.com/eschaton/tmbio.html>. Viitattu 4.3.2012.
 - **Terence McKenna & SpaceTime Continuum** 1993. *Alien Dreamtime*. <http://video.google.com/videoplay?docid=-2395498051948678069>. Viitattu 21.3.2012.
 - TerenceMckennaWithArtBell97-05-22-TimewaveZero.mp3. Äänitiedosto ladattu osoitteesta <http://www.archive.org/details/TerenceMckennaWithArtBell>. Viitattu 7.3.2012.
 - The Brotherhood of the Screaming Abyss! by Dennis McKenna – Kickstarter. <http://www.kickstarter.com/projects/1862402066/the-brotherhood-of-the-screaming-abyss>. Viitattu 26.3.2012.
 - The Robert Anton Wilson Website – Right Where You Are Sitting Now. <http://www.rawilson.com/sitnow.html>. Viitattu 16.3.2012.
 - **Watkins, Matthew & McKenna, Terence**. *Autopsy for a Mathematical Hallucination?* <http://www.fourmilab.ch/rpkp/autopsy.html>. Viitattu 5.3.2012.